

(Нови Репортер, 12. 10. 2011)

У водећим земљама Европске уније и у Сједињеним Америчким Државама све је мање појединаца и структура заинтересованих за ситуацију на Балкану. Прије десет, петнаест или двадесет љета на Западу је била активна читава армија функционера, “аналитичара” и “хуманитараца”, углавном склоних да оружане сукобе на југоистоку Старог континента третирају као хронични неспоразум српских негативаца и “здравих снага”, састављених од свих осталих народа на развалинама СФРЈ. Сада влада озбиљан дефицит у тој категорији, пошто се “црном рупом” на картама ЕУ и НАТО-а у Бриселу и Вашингтону баве само они којима је то стриктно у опису радног мјеста. Дакле, бирократе у разним министарствима и комесаријатима, задужене да повремено припреме какву театралну фразу за све ријеђе опсервације њихових шефова о овом простору.

Тек понеки ентузијаста ту и тамо презентује “спасоносне рецепте” за преуређење континуирано нестабилног “дејтонског троугла”. Или, бар Босне и Херцеговине, као најосјетљивије карике у ланцу у којем се још налазе и државе из њеног комшилука – Србија и Хрватска. Међу “последњим Мохиканцима” западњачког интересовања за прилике у БиХ, по препознатљивости, предњачи фамозна Међународна кризна група (ИЦГ). Иако је ријеч је о организацији која је формирана 1995. године, почетак новог миленијума ипак је био период када се ИЦГ наглашеније окренуо приликама у земљама бивше Југославије. У тој фази дјеловања, представници ове “НВО” стекли су репутацију жестоких србофоба, у значајној мјери захваљујући Џејмсу Лајону, њиховом човјеку “са терена”, који је годинама кружио између Сарајева и Београда и тровао политичку атмосферу суманутим “процјенама”, односно, набрајањем “разлога” за сваки могући вид интервенционизма САД и ЕУ према Републици Српској и Србији.

Измијењено рухо: Затим је Лајон напрасно нестао из овдашње јавности, а након тога изгледало је да се ИЦГ коначно мануо Балкана, те да су пронашли нова жаришта у свијету гдје ће, како су знали да примјете оштроумни циници, производити кризе, а не

рјешавати их, што је наводна основна мисија те организације. Али, не лези враже, доба лакшег дисања није потрајало предуго, јер се ИЦГ прије двије године вратио у наше крајеве. И то у новом руху. Овог пута, предсједник и извршни директор Међународне кризне групе је Луиз Арбур, позната из деведесетих година, као главни тужилац Хашког трибунала и особа која је подигла оптужницу против Слободана Милошевића.

Затим се вратила на утицајну позицију у канадском правосуђу, а онда је скоро пет година била високи комесар за људска права у Уједињеним нацијама. Занимљиво је да је с тог мјеста, по свој прилици, отишла под притиском САД, пошто су у Вашингтону закључили да се комесаријат под њеним руковођењем претворио у тијело које сувише често критикује америчког савезника – Израел, а готово никада Судан, Мијанмар и још неке земље Трећег свијета, означене као дио интересне сфере Кине и Русије.

Са растућим бројем противријечности, везаних уз њено име, Луиз Арбур привлачи пажњу медија у БиХ средином ове године, када се на овдашњим новинским страницама појавило њено интерно писмо челницима ЕУ. Ако је садржај тог обраћања аутентичан, неки сегменти кореспонденције од 2. маја садрже изненађујући ниво реализма. Рецимо, сљедеће запажање: “Уколико се тренд политичке кризе у БиХ настави, лако је замислити бошњачке странке како контролишу пропалу и банкротiranу државу, чије су институције напустили Срби и Хрвати.” Још неколико сличних формулација, углавном у знаку критике мјешања високог представника у локалне прилике, било је довољно да чак и ИЦГ у сарајевским медијима доживи невјероватан третман – да буду окарактерисани као “лобисти РС”, “Додикови плаћеници”, уз сијасет сличних фрапантних конструкција.

Нову фигуру на оперативном врху ове организације ипак је пратио стари борд директора, са добро познатом екипом прегалаца у дисциплинама ружења и кажњавања Срба с обе стране Дрине – од Веслија Кларка, преко Мортонa Абрамовица, Јошке Фишера и Џорџа Сороса, до Хавијера Солане. С друге стране, Лајон је “на лицу мјеста” замијењен обазривијим играчем – Марком Прелецом, који се усавршавао на Харварду и Јејлу, али и у Тужилаштву Хашког трибунала, гдје био истражилац у годинама после одласка Луиз Арбур. Кориговану кадровску укрштеницу ИЦГ-а употпунио је Срећко Латал, ранији новинар Асошијетед преса, а каснији дежурни сарајевски “аналитичар” апокалиптичне провенијенције, који је у пар наврата “Њујорк тајмс” и друге водеће медије на Западу “упозоравао” да рат у БиХ – само што није почео. Од тада је прошло пар година, а пуцњава у Босни и Херцеговини још није стартовала, али Латал, заједно са Прелецом, увелико штанца нове извјештаје ИЦГ-а.

Пише: Саша Бижић
субота, 29 октобар 2011 15:05

Овогодишња два извјештаја ИЦГ-а у БиХ имала су “драматичне” наслове – у јануару је било “Вријеме за европску акцију”, док су у мају упозоравали да су “Државне институције на удару”. Ипак, официјелни документи, као и реторика чланова “освјежене” балканске екипе Међународне кризне групе, у 2011. имају знатно опрезнију и умивенију интонацију спрема РС и Србије. Када се осврт на ту промјену комплетира увидом у посљедњи извјештај ИЦГ-а о БиХ, “Шта жели РС”, објављен 6. октобра, онда се разлози за подизање обрва више не могу игнорисати. Прије свега, зато што се тај “есеј” на 33 странице, са становишта све три јавне сцене у БиХ, углавном бави периферним питањима. Нигдје “великих идеја” о новој територијалној организацији, нити било чега сличног, на шта смо навикнути када су у питању “трустови мозга” из иностранства, од Међународне кризне групе па надаље.

Пуковнику нема ко да пише: Не, ИЦГ сада, у првом извјештају искључиво посвећеном РС, дијели пацке ентитетском руководству тек због нереализованог референдума, од кога се одустало у мају 2011. након договора Милорада Додика и Кетрин Ештон о тзв, структуралном дијалогу о реформи правосуђа. Али, пошто је то већ завршена прича, Кризна група спушта лопту на земљу, па чак сугерише политичком врху РС да покрене расправу о поврату републичких надлежности унутар заједничких институција БиХ, од Уставног суда до Парламентарне скупштине?!

Наравно, то треба схватити као специфичну врсту хумора, јер је и креаторима новог извјештаја ИЦГ-а апсолутно јасно да су шансе да се таква “нирвана” догоди на “државном” нивоу мање од нуле. Ту се не завршава “умирање у љепоти”, јер се у “смјерницама” овог извјештаја чак инсистира на потреби да се ограничи употреба вета у Вијећу народа РС поводом “повреде виталног националног интереса”. Али, истовремено се тражи и укидање могућности да Уставни суд РС “заобиђе” тај вето. Значи, генерално, заговара се интервенција која само изоштрава тај механизам за опструкцију “неподобних” ентитетских закона.

Вриједи издвојити и инсистирање на “избјегавању” комеморација у РС посвећених ратним догађајима, уз истовремено афирмисање примјера српске помоћи припадницима осталих народа у рату. Друга половина ове “препоруче” није дискутабилна, али, на низу примјера може се доказати да је она одавно на сцени. Међутим, након “темеља” у који је узидано потискивање српског колективног сјећања на ратне трауме, јесте споран захтјев да се предсједник РС Милорад Додик појави на комеморацији у Поточарима, а читав тај аспект извјештаја постаје крајње једностран и пристрасан.

У сваком случају, кроз читав овај документ провлачи се лајтмотив – није могућа сецесија

Пише: Саша Бижић

субота, 29 октобар 2011 15:05

РС, али, не треба ићи ни на централизацију БиХ. Дакле, статус кво? Или ипак не, ако се посматра регионални контекст дјеловања ИЦГ-а. Јер, Марко Прелец је прије само неколико недјеља изјавио да “статус кво на сјеверу Косова више није могућ” и да Београд, последице покушаја Албанаца и КФОР-а да преузму два административна прелаза ка централној Србији, “још није схватио да је изгубио утакмицу”. Ту нестаје сва увјерљивост настојања ИЦГ-а да вучја кожа буде замијењена јагњећом, када је ријеч о њиховом односу према Србима. Када се демистификују правци дјеловања из “препорука” Међународне кризне групе, јасно је да они преферирају “мировање” у БиХ, али само док Хашим Тачи не успостави пуну контролу над Косовом. А тада ће и унитаристички концепт у Босни и Херцеговини моћи да се покрене с “мртве тачке”, наравно, путовањем у тамном смјеру који је ИЦГ снажно утабао у протеклих десет година.

Алтернативна виђења на Западу ипак постоје, што потврђују процјене Теда Карпентера, аналитичара Кејто института из САД. Он је ових дана истакао да модел за иоле стабилну будућност западног Балкана види, првенствено, у подјели Косова, али и БиХ, “чији легитимитет не признају Срби и Хрвати, односно, половина популације у земљи”. Логично, може се рећи да је Кејто институт близак опозиционим америчким републиканцима. Али, може се рећи и да ће у САД 2012. бити одржани предсједнички избори, а да се Барак Обама политички не осјећа баш најбоље. Као, уосталом, и концепт цементирања “авнојских” граница у бившој Југославији, поготово ако се узме у обзир чињеница да чак и најревноснији тумач западних директива у Србији, Вук Драшковић, сада наговјештава “међународну конференцију на којој ће се говорити о подјели Босне, Косова и Македоније, за пет, 10 или 15 година”.

Само, питање је да ли ће, када дође тај тренутак, балканским пуковницима имати ко да пише са Запада? Посљедња дијагноза гласи: “САД и ЕУ подсјећају на Совјетски Савез уочи колапса”. Аутор те прогнозе није неки српски кафански “теоретичар завјере”, већ Џорџ Сорос, чувени милијардер и још чувенији “филантроп”. Треба ли подсјећати – и члан “борда директора” ИЦГ-а.